

Rejsememorial af C. J. de Meza.

Meddelt af E. Kongstad Rasmussen.

Efterfølgende Brev eller Rejsememorial som Brevskriveren, afd. General Christian Julius de Meza selv benævner den, er skrevet 1814 i Frederiksværk og tilegnet hans tidligere Lærer paa »Bernstorffsminde« Diedrich Hahn, Meddelerens Oldefader.

Meza var paa dette Tidspunkt 22 Aar gammel og gjorde Tjeneste som Lieutenant ved Generalstaben, i hvilken Egenskab han havde opholdt sig ved Hovedkvarteret i Middelfart i de bevægede Dage, der afsluttedes med Freden i Kiel d. 18. Januar 1814.

Hahn havde, som ovenfor nævnt, været Lærer og Opdrager for Meza under hans femaarige Ophold paa »Bernstorffsminde«, der 1794 grundlagdes af Grev Johan Ludvig Reventlow, Brahetrolleborg, som Pensions- og Opdragelsesanstalt for Drengene. Denne Skole nød paa den Tid, ledet, som den var, af anerkendte Skolemænd som Professorerne Joh. Frd. Oest og Peter Villaume, stor Anseelse, selv ud over Landets Grænser. Grundet paa økonomiske Vanskeligheder maatte den dog nedlægges allerede efter 15 Aars Forløb. Hahn¹⁾, der skal være født i Sønderjylland 1768, og Seminarist eller Student fra Kiel, var, efter at have forladt »Bernstorffsminde«, 1814 knyttet til Grev Schafalitzky, Arreskov som det fremgaar af hosstaaende Brev; 1818 ansattes han som Skolelærer i Nørre Lyndelse, Odense Amt, hvilket Embede han beklædte til sin Død 1836.

Det velbevarede, 18sidige Brev, der er skrevet med den Meza egne kaligrafiske Akkuratesse, er overladt Meddeleren af Diedrich Hahns Brodersøn, fhv. Bogbinder A. H. Hahn i Nyborg.

¹⁾ Da det trods megen Søgen ikke har været muligt at finde Hahns Afstamning, vilde Oplysninger desangaaende blive modtaget med Taknemmelighed af E. Kongstad Rasmussen, Blegdamsvej 130, Kbhvn. Ø.

HELLIGET MIN BARNDOMS
VEILEDER OG VEN
HRR HAHN
AF
HANS HAM ALTID HENGIVNE
ERKJENDTLIGE
C. J. MEZA.

MIN REISE TIL BERNSTORFFSMINDE¹⁾
I MARZ 1814.

Engang at gjensee denne Stiftelse, hvor jeg har, som Elev, tilbragt 5 lykkelige Barndomsaar, — fra 1799 til 1804 — har altid været mig et usigeligt kjært Haab. Lejligheden dertil havde aldrig været mig gunstigere end da jeg, vendende tilbage fra Mdfrt²⁾ efter Freden til Hd^{sg.}³⁾ d. 18. Januar 1814, tilbragte en altfor lang Tiid i Odense for at oppebie den da vanskelige Overfart. Og dog henrandt meer end 6 Uger inden denne Leilighed benyttedes, netop fordi man hver Dag paany, og hver Dag forgjæves, haabede paa Isens Bortgang, eller paa en Forandring, hvorved Reisen til Sjælland blev muelig. — Da endeligen Lieut. Hansen⁴⁾ en Dag talte til mig om at ride til Trolleborg og Faaborg, hvor han vilde besøge det Regiment, han havde tilhørt, Kronens, som laae i den Egn, vaagnede med al sin Kraft min gamle Lyst; og Beslutningen blev taget og nogle Dage efter, udført — d. 12te Marz, — Ankomsten til Odense var d. 22de Januar — rede vi bort om Morgenen Klk. 9, over Brobygaard, hvor vi stege af, og hvor vor fælles Ven, Lieutenant Munck⁵⁾ af K.es Regiment, præsenterede os for dette Regiments Chef, Hr.

¹⁾ Se: N. Rasmussen Søkilde: Gamle og nye Minder om Brahetrolleborg og Omegn. Sm. Frf.: De Reventlovske Skoler, Kbhvn. 1883. S. Jørgensen: Brahetrolleborg Sogns Degne- og Skolehistorie. Louis Bobè: Brahetrolleborg, Odense 1909. Joh. Fr. Oest: Beretning om Bernstorffsminde m. fl.

²⁾ Middelfart.

³⁾ Herregaarden Hindsgavl, hvor Frederik VI opholdt sig ved Hovedkvarteret, under Forhandlingerne, der førte til Freden i Kiel 1814.

⁴⁾ Christian Frederich Hansen (1788—1873), som i 1848 udnævntes til Krigsminister.

⁵⁾ Hans Friederich Munch (1789—1823), død som Stabskapt.

Oberst v. Cronhelm¹⁾) og for Kammerherreinde Scheel, hvis Middagsinvitation vi, for at naa vore Bestemmelsessteder ved Dag, saae os nødte til at afslaae. — Hiinsides Haagerup skildtes vi ad — Hansen red ad Trolleborg, paa hvis Mølle han haabede Tilhold hos min forrige Lærer — Møllens Bestyrer Hr. Bonde²⁾), hos hvem Lieut. Arnholtz³⁾) var indquarteret. — Jeg red Øst paa til Bernstorffsminde. — Ved at nærme mig dette, over Mellemløven, laae de mange Gjenstande, dem min Barndoms og Drengesaar havde indviet mit Hjerte, efter 10 Aars Fraværelse helliget for min Følelse, klart og aabent for mine længselfulde Blik.

Jeg betragtede dem med en Følelse, mod hvis Fylde hver Beskrivelse er Mathed; og jeg følte mig lykkelig ved ei at være sløv for denne Følelse, der i dette Øieblik skjænkede mig en saa reen Nydelse. Med al sin Kraft var min Fantasie virksom, for at gjenkalde sig hine lykkelige Timer — Timer, Dage og Aar, dem man desværre som oftest, først efterat de længst ere henvundne, lærer at skattere. Dreierens Huus, Willaumes⁴⁾) gamle Bopæl, Seminariets Bygninger, der laae høit foran mig — alt hidrog til denne lykkelige Fantasies Vedligeholdelse. — Og saa det røde Led — Grændsen for al vor Tummel og Leg, — det vi med barnlig Ærbødighed ærede som vor Spøgs Grændseskjæl; udenfor hvilket, endog kun nogle Skridt, vore klappende Hjerter forkyndte os, i vor Samvittighedsfuldheds Fromhed, Lovens Overtrædelse, om ei Lærernes Tilladelse ledsagede vor Færd. — Hahns forrige Hauge, hvis dengang nysplantede smaa Granner nu vare opvoxne — Haven tilhører nu Hansen⁵⁾) — Mindet om hans Naboers stille Fliid i deres lille Havevæsen. — Fritz og jeg vare af disse. — Stærkere havde jeg aldrig savnet min

¹⁾ Friederich Ernst Cronhelm (1751—1817).

²⁾ Jørgen Bonde (1776—1827). 2den Lærer ved »Bernstorffsminde« til 1813. Derefter Bestyrer af en Mølle, der hørte under Brahetrolleborg.

³⁾ Matthias Christian Arnholtz (1787—1836). Døde som Landmaaler.

⁴⁾ Peter Villaume, f. i Berlin 1746, † paa Holsteinborg 1825. Professor ved det Joachimdalske Gymnas., Berlin. — Grev Reventlow's pædagogiske Vejleder og Raadgiver ved Skolens Oprettelse. Lærer samme Sted og senere, 1807, paa Grevskabet Holsteinborg.

⁵⁾ Hansen, Seminarist fra Blaagaards Seminarium.

elskede Broder¹⁾ end i dette Øieblik, ved Synet af de Steder, paa hvilke vi havde været hinanden Alt. — Hvorfor skulde han ei dele denne jordiske Glæde med mig? — Dog han nyder en endnu renere. Gud velsigne ham, saaledes som han skal være det i mit Mindel — — Langsomt og fordybet i Betragtninger, i Sammenligninger mellem min hidtils Skjæbne i Verden, og de Ideer jeg som Dreng havde næret om dennes Fremtid, de Drømmebilleder min barnlige Fantasie, endnu ei skuffet ved den plumpe Virkeligheds Erfaringslære, havde sammenmalet sig til et dunkelt men skjønt Heelt — red jeg op ad Veien til den store Bygning, i hvis Sale min Forstand og Videlyst havde været pleiet med saa bliide Opmuntringer. Ved hvert Skridt fængslede nye — og dog kjære gamle — Gjenstande min Opmærksomhed. — Den lille Dam, der om Vinteren ofte havde baaret min lille beskøitede Person, Staldene til venstre, og Sygestuen, som og Bryggeriet til Høire: Alt var som forud; kun mindre, mere indskrænket, end i hiin Tid, da et mindre skarpt og vant Blik, og en desto stærkere Indbildningskraft, gjorde Damme til Søer, Høie til Bjerge og Krat til Skov. — Jeg steg af hos Oests²⁾, og fandt disse værdige Folk aldeles som jeg havde forestilt mig dem. — Findes her paa Jorden noget Ideal af huuslig Lyksalighed, da maa det være i denne vennefulde, ædle, dannede, retskafne Familiekreds. — Hvert Led i den er skikket til at fremvirke et saadant Mønster: Man see og kjende dem, saa vil man sande med mig. — Den ældste Søn, Niclas, var i Latinskolen i Nykjøbing paa Falster. Jeg maatte da undvære den Glæde at gjensee denne Yngling, hvis Dannelse og Opdragelse jeg er overbeviist om vilde have fængslet mit Hjerte, med et Venskab, som kun den fuldkomneste Overensstemmelse af Tænkemaade,

¹⁾ Frederich Georg de Meza (1790—1813). Død som Sekondlieutenant i Jægerkorpset. Meza havde kun denne Broder, paa hvem det i Brevet anførte kan passe.

²⁾ Joh. Frd. Oest (1755—1815). Blev Lærer for Grev Ditlev Reventlow paa Brahetrolleborg 1788, forlod denne Stilling 1793 for at bistaa sin Hustru ved hendes Pigeinstitut i Lyksborg. — Vender 1795 tilbage til Brahetrolleborg for at overtage Førstelærerpladsen ved det nyoprettede Bernstorffsminde — Professor 1803 — gift 1793 med Dorothea Marie Petersen, Datter af Stadssekretær, Hofraad Joh. P. i Rendsborg.

den jeg aldeles kan forestille mig at maatte existere, vil kunne knytte. Falder vel Æblet langt fra Stammen? Uden altsaa at have seet ham, siden han var Dreng, tør jeg nære det Haab. Han vil og maa svare til den Idee, jeg havde om ham. — Og hvor kjært, hvor velgjørende maa ei dette Haab være mit Hjerte? Min Broder berøvede alt Skjæbnen mig! Hos hvem af mit Kjø, fandt jeg vel ellers, i de 10 Aars støiende Sværm, de Egenskaber, der kunde forsikkre mig Venskab i Ordets sandeste og ædleste Betydning? — Han kommer maaskee til Efteraaret til København. — Dette Møde oppebier jeg med den meest spændte Interesse: Mit Hjerte tør ei nægte sig det Haab at finde i ham en anden Broder. —

Pensionsanstalten er ikke mere. Kun som Seminarium existerer endnu Bernstorffsminde. — Ei længere seer man paa de vide Pladse Drengens vilde Tummel, hører ei hans støiende Glædesyttringer: Alt for stadige Seminarister ere indmurede, og indmure sig selv i de øde Kamre. — Gud veed hvorlænge endog denne Stiftelsens Levning vil kunne existere. — En oprindelig letsindig Behandling af Bygningsmethoden har udsat alle til Stiftelsen hørende Huse for en mægtig Ødelæggelse, hvilken svage Regenerationsmidler forgjæves have stræbt at forebygge. — De Sovesale, hvor vi fordum, med jublende Munterhed, hilsede Morgenrøden ved vor tidlige Færd, ere nu øde og forladte. Neppe magter det skrøbelige Tag at skytte for Aarstidernes og Veirligets plumpeste Virkninger. Sengene ere flyttede ned i Læresalene: Foruden at Arbeidet ved denne Bepakning taber sin Frihed, Luften sin Reenhed, trues endog den Arbeidende med det overhængende Lofts Nedstyrtelse; trues — man kunde vel, uden at overdrive, sige — paa Livet. Virkeligt er et saadant Nedfald paa mangfoldige Steder skeet — skeer endnu dagligt. Hvis ei Vedkommende omsider ville høre de Klager, der saa jevnligt indløbe fra Stiftelsens Forstander, Hr. Professor Ridder Oest, da vil denne ypperlige Mand, uagtet den bedste Villie, om faa Aar see sig nødt til at flye med Sine til hvilketsomhelst andet Sted, der maatte findes villigt og beqvemt til at kunne erstatte Tilintetgørelsen af Forgaarden til Musernes Tempel. Denne Benævnelse kan i det mindste ei være upassende med Hensyn

til Stiftelsens forrige Bestemmelse — som Pensionsanstalt. — For silde vil man angre, at man tøvede med Redning, indtil den blev umuelig, og Ravnens Skrig i de forladte Ruiner vil endnu forkynde Sorg og Rædsel over Oplysningens Slummer i Danas Sletter i det nittende Aarhundrede. — Ved at betragte den særdeles Tilsidesættelse, som endog denne oprindeligt saa hensigtsmæssige og ufejlbarligt gavnvirkende Stiftelse har maattet udstaae, hvo vil da ikke med Medlidenhed betragte dens Skjæbne?

B e r n s t o r f f s m i n d e s M i n d e .

»Hvi skal da ene du, o stille Bernstorffsminde
 Blandt Stiftelser forskudt, som Stedbarn stande?
 Hvi blevst du qvalt i Fødselen alene,
 Me'ns andre, mindre værd, end pleies og bestaae? —
 Vistnok fordi du est som landlig blu Kjærminde,
 Du ubemærkt groer hen blandt Engens høie Græs,
 Me'ns konstig Haveblomst i aabne Beder prunkes,
 Og under Gunstblik fra Stormandens høie Hal,
 Frækt byder Trods Beskedenhedens Afmagt —?
 Ja vist — din Skjæbnes Grund
 Jeg finder i dit Tilnavn kun:
 D e t s t i l l e B e r n s t o r f f s m i n d e —
 Saa kaldte jeg Dig; og jeg troer, du tør med Hæder saa at hedde.
 Gavn virked' du saa saare; men din Støtte
 Sank i sorten Jord, som flux derpaa din Kraft! —
 Dog være det din Trøst, at virked' end kun kort du,
 Dog djærv og ædel var din Færd. —
 O Bernstorff! hvis din Aand end skuer stundom ned
 Paa faldefærdigt Minde —
 Forsag da ei, men lad
 Som o s, D i g T a n k e n J u b e l b r i n g e :
 A k , s o m d u s e l v , b e s t a a r o g B e r n s t o r f f s m i n d e
 A f t o — H e n s m u l d r e r H y t t e n e n d , s o m d i n ,
 I J o r d e n s y n k e r n e d ,
 D o g A a n d e n — M i n d e t s A a n d o g M i n d e t s M i n d e —
 V i l s t a n d e f a s t , s o m d i t , s o m B e r n s t o r f f ' e g e t M i n d e .

Oest var netop ifærd med at kjøre til Trolleborg, hvor den unge Grevindes¹⁾ Fødselsdag høitideligholdtes med et lidet Bal. — De indbøde mig at følge dem, for at tage Deel deri. De kjørte i Forvejen for paa en Maade at melde mit Besøg hos Greven²⁾ (som mit Ønske, for at spare Forklaringer som Fremmed i Ankomstens Øieblik). Hos ham ere iøvrigt Ceremonier af den stive Art huusbandte. — Jeg red kort efter ad den Chaussee, som nu fører heelt forbi Egneborg og Bernstorffsminde, og et Stykke forbi Trolleborg, da den i min Tid ei gik længere end til Kragerup. Denne Vinding er kun liden for 9 Aar eller 10; imidlertid havde dog den Forandring, som denne Vei havde foraarsaget, næsten udslettet Erindringen om en Deel Gjenstandes Beliggenhed og Størrelse. — Hvorledes beskriver jeg den Modtagelse, jeg nød af den reventlowske Familie? Uden at besidde endog kun en eneste af Adelens Bizarrerier, besidde de al den simple Værdighed, hele den vakre, ædle, uforstille, aabne Fremgangsmaade, der meget mere tjener til at gjøre deres Stillings Fortrin interessant. — Langt fra at den fjerneste Tanke af Ceremoniel eller Stivhed skulde have qvalt eller dæmpet den oprigtige Glæde, hvormed mit Hjerte, til første Gang i lang Tid, var opfyldt paa denne Dag, gav tvertimod Alles Adfærd et nyt Sving til mine Følelsers Aabenhed. — Den unge Grevinde fød Schimmelmänn, forener i sin Person saa mange elskværdige Egenskaber, at hun maa forekomme Enhver interessant, og inspirere Velvilje og Agtelse. — Kort, det trolleborgske Huus var saaledes, som jeg havde ønsket at gjenkjende det; ja — hvorfor skulde jeg hykle — det o v e r traf min gladeste Forventning. 10 Aars Liv i Kjøbstæder, kan nok gjøre os mistænkelige, ja, tilsidst aldeles lade os tvivle om saa megen Aabenhed af Character (droiture de cœur) som man glædedrukken maa beundre paa Trolleborg. — Mange fordums Bekjendte gjensaa jeg her til første Gang i 10 Aar. Ved at see Grevinde Schaffalitzky³⁾ til hvis Roes jeg ei

¹⁾ Grevinde Charlotte Dorteaa Josefine Kristiane Reventlow, f. Schimmelmänn.

²⁾ Grev Ditlev Reventlow, f. 1782, † 1854.

³⁾ Grevinde Charlotte Amalie Schaffalitzky de Muckadell, f. Reventlow, f. 1780, † 1843, Datter af Grev Ludvig R., Brahetrolleborg.

behøver at sige andet end at hun er født og opdraget Reventlow, tilbagekaldte jeg mig strax vore smaa Prøver (examina) ved hvilke hun havde assisteret med sin Opmærksomhed tilligemed sin ærværdige Moder, Sebille Rewentlow¹⁾, som jeg desværre ei var saa lykkelig at see. Jeg syntes det at være de samme Ansigtstræk som de, hvormed hun bad mig velkommen. Og de samme maatte det vel og være, siden Blidhed, Aandsdannelse, Humanitet ere stedse hendes Hovedtræk. — Den luende Transparent, hvis Indhold var stilet til Grevinden, i Anledning af Dagens Høitidelighed, gav mig et Beviis paa gamle Skikkens Hævd, der altid har noget ærværdigt, især hvor Skikkene selv ere det. Ogsaa i den gamle Greves Tid vare Transparenter, endog stundom i Mængde, anbragte, ved lignende Leiligheder. Natten hengik paa den behageligste Maade, hvortil Alt bidrog. Og hvor kunde denne lille Fest andet end være henrykkende for mig i Særdeleshed. — Ganske uventet var jeg ligesom hentryllet pludseligt i et Elysium af Venskab og Velvillie. — Af mine Barndoms Beskyttere, mine ædle Lærere, fandt jeg mig omgivet. Hvert Ansigt, hvert Ord, hver Plet maatte interessere mig paa det meest Levende. Den venligste, ædleste, reneste, mest uafbrudte Glæde skaffede mig Alt, hvad jeg fornam. Af Lærere traf jeg, foruden min Vært, Professor Oest, Herr Hahn. Da jeg forlod Bernstorffsminde boede han der; siden er han, med Familie, flyttet til et Landhuus nær Arreskov. — Jeg fik, paa en anden Tour til Trolleborg, Leilighed til at besøge ham der, og beundre den vakkre Situation af hans Boelig. Hvor interessant dette Møde var mig, hvorledes jeg var sindet mod denne Mand, der først lærte mig at skjelne mellem det Ædle og Uædle hos Mennesket, derom kan jeg intet tale, da disse Blade om min første trolleborgske Reise 1814, ere bestemte til hans Haand. — Skjønt jeg er overtydet om, at Tolkningen af den Hengivenhed jeg føler for ham, ei vilde mistydes for denne Bestemmelse, troer jeg derhos, at min Adfærd i hine lykkelige Dage, og mine tilkommende Breves Aand, skulle

¹⁾ Grevinde Anna Sybille Reventlow, f. Schubart, f. 1753, † 1828. Enke efter Grev Johan Ludvig Reventlow, Brahetrolleborg, f. 1751, † 1801.

kunne være ham tilstrækkelig Borgen derfor. — Herr Bonde, som nu — ogsaa givt — bestyrer Møllen ved Trolleborg — var den samme aabne, godmodige, faste, mandige Mand, som stedse. — Han var vor Calligraph og en lille Smule af en Archimedes. Hans Aftenforelæsninger bidroge maaskee ikke saa lidt til at danne vor Smag for hvad der er æstetiskt, — undtagen deres, som ved saadanne Leiligheder laae slumrende udstrakte paa Borde og Bænke, gjørende deres Søvnighed usynlig bag en Muur af Vaagende, Opreistsiddende. — Herr Hansen som først opvakte vore musikalske Talenter ved den lille sorte Tavle, om hvilken vi sang i Chor: »Velkommen hid, hil dig du Kampens Søn!« — eller det Canon »Rask i Sjæl og smidig i Krop« — var ogsaa her. Paa lidt mindre Munterhed nær, forekom han mig den Samme. Han boer paa Bernstorffsminde i Hahns forrige Værelser; han har som sagt ogsaa hans forrige Have. — Professor Willaume er i Nærheden af Holsteenborg hos ham Madem.selle Andersen, som i sin Tid var hos Oests. — Jfr. Welsch, som var Inspectrice over vore Hænders begge Sider samt over vore Klæder og vort Linned, er nu Huusholderske paa Holsteenborg. — Kun een af mine fordums Medpensionister traf jeg paa Trolleborg; men det var ogsaa en der var værd at møde — en hvis Gjensyn var mig saare behageligt, og hvis nærmere Bekjendtskab som Mand vil være mig endnu interessantere — da vi, jeg veed ei hvorfor — maaske for nogle Aars Forskjel, som i en ung Alder gjør saa meget — ei i hiin Tiid omgikkes saa meget, nu vare saa forbundne som mueligt — det var Blom¹⁾, som efter at have studeret i Kjøbenhavn, kom til Arreskov i Qualitet af Huushofmester, og er siden blevet ansat som Birkedommer, ce qui est assez bonne fortune, og tykkes mig, kan ansees for ret heldige Kaar for en ung Mand — og det glæder mig, at det er truffet paa en saa brav. — Af Officerer, med hvem jeg havde garnisoneret i min Fødeby, traf jeg endog en Deel, da netop Kronens Regmt. var indquarteret i Egnen om Faaborg og hertil (Tilbg.). —

¹⁾ H. Stoltenberg Blom, Justitsraad, f. i Drammen 1788, død paa Juelsberg 1868. Birkedommer i Muckadell, Brahetrolleborg og Holstenshus Birker. Afsked 1861.

Saaledes Hrr. Oberst v. Holck¹⁾ og Hrr. Major v. Penz²⁾, som og Lieut. Arnholtz. — Da randt mig mange Ting i Sinde: Borthig³⁾, Arnesen⁴⁾. Beslaget paa en 3 \bar{a} ig Lavet, den newtonske Bionomialformel, mine excentriske Toure paa Klubballerne. Denne Conflux af Ideer fik end mere Næring ved Hoboisterne til Siden: de sad — samme Personer — ret i den helsingørske Balorden — dette Anstrøg af Helsingøerisme var maaskee det Eneste som blandede min Glæde med lidt Bittert — dog, til det skjønneste Malerie hører jo en Slagskygge: Holdes den blot til Conturen, og ei tegnes ind i selve Objectet; thi da bliver det skident og utydeligt og mørkt. — Exercise paa grønne Have, Piquetter, Op-marcher i Cronborg Slotsgaard, oversvømmede Fæstninger, og udtørrede Venskabskilder; og 36 \bar{a} dige Metalkanoner og fjerlette Sind — og tusind profane og uprofane Ting, om mueligt ligesaa heterogene som selve denne Fremsætning af mine forvirrede Ideer, hvilke de bekjendte Ansigter i Orchestret — af en ganske anden Art, end de før omtalte, for min Erindring — deels frembragte, deels soutenerede. — Dog, hvordan end disse Ideer vare, og kunde have været, de gjorde ei Afbræk i min Glæde; jeg var forsonet med hele Verden, og det havde ei været mig mueligt at sætte en pensiv, end sige en suur Mine op.

Den 13de stod jeg op om Morgenens Kl. 9 $\frac{1}{2}$ efter 3 Timers Søvn; jeg saae mig om paa de gamle Sove- og Læresale, og fandt dem i den alt beskrevne Tilstand — den Pillesal, hvor vi havde vore smaae Aftenballer, ved hvilke Caren Mannerups gjerne var den fornemste qvindelige Person, og, hvortil Bjerregaard og Blom gave os Musikken i $\frac{0}{8}$ Takt — und zwar, wenn Hahn mittanzte »die Zeiten, Brüder, sind nicht mehr, var knapt meer kjendelig. Neppe kunde Dagens Lys trænge gjennem det Sted, hvor man formodede Vinduerne at sidde, men hvorpaa man ei saae andet end Træ- og Seildugspaaklister. — Om

1) Martin Andreas Holck (1754--1831). Afsked 1816 med Generalmajors Karakter.

2) August Joachim Frederich Pentz, f. 1764, død i Sorø som Oberst 1846.

3) Hans Jørgen (Georg) Hagerup Borthig (1787—1850). Afsked som Major 1842.

4) Carl Vilhelm Frederich Arnesen, død som Major 1871.

Eftermiddagen kom uformodeligt begge Rosenbergerne¹⁾ til Oests. — Dette Møde var kun i saa Henseende frappant, at det var uventet. — Den yngste laae som Reconvalescent paa gamle Egneborg hos derværende Forpagter Hrr. Denker; den anden var Indquartering der. Dette Sted var i hine Dage vor Melkekilde. Vore Badetoure gik der forbi, som og ei langt fra det nuværende Nøisomhed, nu beboet af Frue Hoskjær²⁾, en vakker Kone, der har havt den bedrøvelige Skjæbne i en aldeles ung Alder at berøves sin ligeledes unge, og saavidt mig er sagt vakre Mand. Nøisomhed ligger charmant, omgivet af Skov undtagen paa den Side, der vender mod Chausseen. Derfra er og Udsigt eller en kort Afstand, til Nørresø. Jeg beklagede ei for Snee at kunne komme til dette vor gamle Fiske- og Bade-sted (Siden havde jeg dog denne Fornøielse). Der er, nær ved Sidste, anlagt, i Anledning af Grevens sidstafvigte Fødselsdag, et Slags stor Løvhytte — Vennersmøde kaldet — hvor paa hiin Dag dandsedes, og endnu jevnligt foranstaltet, efter Navnets Charakteristik, af forskjellige Egnens Partier, smaae Festiviteter. Ved at høre herom randt mig i Minde »Ranzauholm« (i omtalte Nørresø), hvorhen vi stundom seglede om Søndagene, og drak Theevand under Fiskeri og Sang. Saadan en Festdag var ret inderlig kjærkommen. Der blev talt om den i 14 Dage i Forveien, og naar den kom bedrøvedes man over Aftenens alt for tidlige Overfald. Ikke sjelden nedtonede vi, tilbagevendende paa en saadan Aften, den synkende Sol med blæsende Harmonier, og vore Hjerter vare fulde af barnlig Glæde og inderlig Hengivenhed til vore ædle uforglemmelige Lærere. — Hvad gjorde ei Oest og Bonde paa en saadan Dag? De vare vore Skyts- og Glædes-Engle. Paa dem var vor hele Opmærksomhed fængslet. Endog Naturens Ynde var kun fuldkommen overalt, hvis den var indviet ved deres pegende Beundring. — Denkers og Rosenbergerne vare denne Efterm., hos Oest; men mit Løvt

¹⁾ Antagelig: Johan Adolf Rosenberg, Sekondlieutenant. Indtraadt i Hæren 1812. Afsked 1815, † 1839, og Gotfried Rosenberg (1784—1849). Afsked med Obersts Karakter. Gør i flere Perioder Tjeneste ved Vejvæsenet.

²⁾ Cathrine Dorothea Hoskjær, f. Bruun, Enke efter Ingeniørkapt. Hans Jakob H. (1782 - 1813).

tvang mig til et Udridt for at besøge Hr. Hahn. Men det paa-faldende Mørke lod mig forandre Beslutning underveis, saa jeg kom ei længer end til Trolleborg. — Greven var taget i Kane-partie til Arreskov; og jeg retournerte til Oest. — Foruden Nicolai have Oests endnu 2 Sønner, Ditlev og Conrad, to særdeles elskværdige Børn. Den første er henved 13 Aar, og har i denne Alder gjort en usædvanlig Fremgang i flere videnskabelige brancher, især i Naturhistorien. Conrad er omtrent 8 Aar, og afgiver ikke ringere Forhaabninger.

D. 14de. — Jeg havde lovet Greven at komme om Middagen i Forveien; men da jeg, efter nærmere Overveielse, ei fandt det passende at forlade Oests den allerførste Dag, udeblev jeg. Jeg red ud, deels for at undskylde denne Forsømmelse, deels for at besøge Hahn, hvem jeg og havde svigtet. Paa Trolleborg bad man mig atter om Midagen. Jeg modtog det; og da Greven hørte om mit Forsæt at besøge Hahn, var han saa artig selv at kjøre mig did med en eenspændig Kane. Vi droge over Fleninge Sø til Arreskov, hvor vi stege af, for det muelige Tilfælde, at Hahn var der, hvilket og indtraf. Han gik i Forveien hjem, for at modtage os, medens vi hilsede paa Grevinde Schaffalitzky. — Greven var kjørt til Brobygaard — og jeg talte med Arnholtz og Hansen. — Efter 5 Minutters Kjørsel ere vi atter ved Hahns ret landligt og smukt beliggende, endog romantiske Boepæl. Han selv og hans Smaae modtog os paa Isen. Denne Boelig skal han snart forlade, og flytte til et Anlæg af en Papiersmølle¹⁾, som Schaffalitzky lader bygge ved Sønderbroby. Formodeligt vil hans Function her blive et Slags Inspectorat. Skade at et Anlæg af den Art ei har været færdigt for 4—5 Aar siden, da dets Nytte i det mindste vilde have været mere ufeilbar — bilder jeg mig ind — end den kan vorde det under de tilstundende fredelige Tider. Jeg skildtes ved Hahn med det Haab at træffe ham Dagen derpaa — bestemt til min Afreise — paa Brobygaard hos Kmhrre Scheel. Paa Hjemvejen til Tborg, besaae jeg, mens Greven besøgte den syge Forvalter Havemann²⁾, hans

¹⁾ Papirmøllen »Erikshaab« (1814 - 1859).

²⁾ Johan Heinrich Havemann, Godsforvalter paa Brahetrolleborg til 1823. Født i Oldenborg 1766, † 1833.

nye Anlæg af et Garverie, hvilket forekom mig meget solide. Paa Tborg forefandt vi igjen Oberstl. Holk og Major Pentz, hvilken sidste særdeles vidste at divertere os, ved og efter Bordet, med Arrangement af eqvilibriske Øvelser, dem han selv exeqverede med en for hans Alder i det mindste vistnok beundringsværdig Færdighed. Grevinden var saa artig paa vor Anmodning at spille Forte-piano. Hun har særdeles megen Færdighed. En Mademoiselle Willerding, Selskabsdame, fra Hamborg, har en meget vakker Stemme. Hun synger med Smag, og gav os to tyske Arier, og siden et tostemmigt Partie med Grevinden. Eftermiddagen gik hen paa en meget behagelig Maade. — Den charmante Udsigt mod Vest, til Haven og Plantagen, skaffede os en, i det mindste for mig ganske sjælden Forlystelse, idet vi, af og til, kunde se Vildtet komme frem af Granskoven, og spadsere paa den mellemliggende frosne Park, hvorover fører en høi hvælvet Bro. I denne Vue havde jeg og til Venstre Grønnebjerg. Det gamle Grønnebjerg var Søndags Formiddags jevnlig Ophold om Sommeren, — hvis vi ei alt aarle havde begivet os til Skoven, for at plukke Hinbær. — Efter at have lovet Grevinden ei at forsømme Holsteinborg ved min Ankomst til Sjælland anbefalede jeg mig, og retournerede til mine gode Værtfolk. — Morgenen derpaa begav jeg mig, efter Aftale med Hansen hos Schaffalitzky, til Bonde, efter i Forveien at have reserveret mig Tilladelse til endnu et Besøg hos min ædle Lærer og Vært (hvilket jeg og siden aflagde). — Hos Bonde, der viiste mig Møllens Indretninger, traf jeg Hansen og Arnholtz — Major Pentz kom siden til. Alle vilde ride til Brobygaard, Bonde vilde ei antage dette Møde for et Besøg, men med den bedste Overbevisning har han gjort mig Uret; thi jeg havde virkelig regnet paa Mødet som et Besøg, og havde første ei været bestemt, havde jeg sikkert ei ladet det sidste udeblive. Ogsaa Greven besøgte Møllen, saa at jeg atter kunde hilse paa ham; og nu gik det i en sextenbenet Cavalcade til Brobygaard. — Kammerherre Scheel er en ret artig Mand, som modtog os med megen Forekommenhed som Lieut. Munchs Venner. Ogsaa Kammerherreinden er mindre ceremoniel pedantisk og original end ved første Blik, og har megen Forstand. — Hahn traf jeg der. Vi vare Naboer ved Mid-

dagsbordet. — Min espee de neveu, F. Hoffmann¹⁾ traf jeg og dennegang, som ved Hentouren. Han er en flink Officer og et solide Menneske. — Vi hørte et Rygte om Stabens pludselige Afreise, og skyndte os at nedsluge Caffeen me'ns Hestene bleve trukket frem. — Jeg lovede Hahn at skrive ham til, og denne lille Reisememorial skal være det første han seer fra min Haand. Under et ideligt Trav, og med Haabet om engang at see en dunkel Fremtid opklaret, kom vi til Odense, hvor vi dog snart fik Vished om, at Rygtet om Afreise var falskt. Saaledes viste det monotoniske, odenseiske Liv sig atter i sin hele contrasterende Styrke og overlod os, foruden Haabet om tilstundende bedre Dage, kun Tomhed.

Men hvor jeg end er og kommer skal Mindet om min første Reise til Egnen af Bernstorffsminde stedse være mig dyrebart og trøsterigt.

Frederiksværk, d. 8. Juni 1814.

¹⁾ Ove Christian Friederich Hoffmann, Selt. ved Kronens Regiment. [Gjorde Tjeneste ved de vestindiske Tropper 1815—17. Var Krigsraad 1839.